

har gjort —, det er, at det ikke er Indenrigsministeren alene, der afflutter disse Contracter —, der er iøvrigt ingen tilstrækkelig Grund til at troe, at Indenrigsministeren opfatter Forholdet anderledes —, men det vil Finansministeren i alt Fald klare —, men at det er Regjeringen, der afflutter dem, og at altsaa Finansministeren naturligviis ved en saadan Overenskomst nødvendig maa fastholde de rigtige Grundsætninger. Det er aldeles utvivlsomt, at, indtil en saadan foreløbig Contract er forelagt Repræsentationen og har faaet dens Billigelse, hvad enten det nu skeer derigjennem, at den Sum, der bevilges, bevilges som et Hele eller som en Deel eller en Prøf, eller hvad man nu vil kalde det, saalænge kan ingen Contrahent sige, at han har erhvervet nogen som helst Ret ligeoverfor Staten. Derefter maa Enhver, der vil contrahere, indrette sig. Forresten troer jeg, at dette Forhold vil komme endnu klarere frem ved Lovforslagets § 4, men jeg har dog allerede villet udtale det nu, da Sagen er bleven bragt paa Bane ved dette Affnit.

Madvig: Naar man bevilger Penge til den første Deel af et stort Arbeide, saa paatager man sig vistnok ligeoverfor sig selv og af Hensyn til sine egne Handlingers Fornuftmæssighed en moralsk Forpligtelse til at gaae videre; det indrømmer jeg. Men man paatager sig ikke derved nogen moralsk Forpligtelse ligeoverfor Andre, naar man ikke har givet Andre et bestemt Løfte og Tilfagn om at fortsætte. Skal der ligge nogen som helst Betydning i Finansministerens ved Sagens 1ste Behandling med meget Eftertryk fremsatte Bemærkning om, at han ikke erkjendte den her foreslaaede Lov for at ville blive nogen Bevillingslov, og at der ikke skulde blive udgivet en Stilling efter den, uden hvad der blev bevilget ved de aarlige Finanslove, saa maa det ogsaa være givet, at disse Bevillinger paa de aarlige Finanslove ikke skulle være saadanne, som blot maae opføres i disse for en regelmæssig Forms Skyld, men som ikke kunne nægtes. Den danske Rigsdag har aldrig nægtet og vil aldrig kunne nægte Bevillinger til at udføre, hvad Trediemand med god Tro forudsætter, at han har faaet Tilfagn om

skal udføres. Ligger der altsaa nogen Beroligelse i Finansministerens Udtalelse, saa er det den, at de enkelte Bevillinger skulle holdes frie ligeoverfor Trediemand. De kunne derimod ikke holdes frie, med Hensyn til hvad Rigsdagen fornuftigviis og consequent maa gjøre, idet Rigsdagen fornuftigviis maa sige: Have vi begyndt paa en Bane, saa maae vi fortsætte den, medmindre der foreligger andre Hensyn af saa stor Vægt, at det dog bliver rigtigst ikke at fortsætte. Der er jo desuden, mine Herrer, her ikke blot Tale om Stykker af en Bane, men der foreligger Spørgsmaal om fire særskilte Baner, og Enhver vil dog vist indrømme, at man meget godt i flere Aar kan standse og udsætte den vestjydskke Bane eller Banen fra Vandrup eller Silkeborgbanen, fordi man bygger Bendshøjselbanen, og at man omvendt meget godt kan udsætte at bygge i Bendshøjsel, fordi man bygger de andre Baner. Er der altsaa nogen Betydning i Finansministerens Erklæring, da er det den, at Statskassen ikke paa eengang kan blive engageret for det hele store Beløb, hvorom dette Lovforslag handler, og hverken juridisk eller moralsk kan blive ansvarlig for samme ligeoverfor Trediemand, blot i Hensyn til denne eventuelle Lov, uden særskilt, selvstændig og udtrykkelig Bevilling. Hvad vi slybe os selv med Hensyn til consequent Handling og af Klogskab i Henseende til Gjennemførelsen af begyndte Arbeider, maae vi afgjøre, hvergang Spørgsmaalet kommer for, men vi maae ogsaa bevare os Friheden til selv at kunne afgjøre dette. Denne Frihed anseer jeg for hovedet ved den høitærede Finansministers Udtalelse. Hvorledes denne Udtalelse saa forresten kan bestaae med Tilfagnet i § 4 om, at Banerne skulle være færdige inden Udgangen af 1874, er mig igjen Noget, hvorved jeg maa tilstaae, at min Forstand egentlig staaer stille. Men jeg maa derhos, naar Finansministerens Mening skal være holdbar, antage, at den her foreslaaede Lov kun vil kunne betragtes som en Plan til i Almindelighed at gaae frem paa den deri foreskrevne Maade, men saaledes at det Spørgsmaal, om Banerne virkelig skulle blive færdige i 1874, maa komme til at beroe paa, om man efter Hensyn til alle